

■ *Kotitalouspalvelujen käyttö on lisääntynyt erityisesti verovähennysmahdollisuuden ansiosta. Tutkimuksen mukaan me haluaisimme ulkoistaa kotitöitämme nykyistä enemmän.*

Perheiden arjen pitäisi sujua elinkaaren kaikissa vaiheissa; siksi palvelun ostamisenkin pitäisi olla helppoa ja hinnan kohdallaan.

Kotitalouspalvelun käyttö auttaa arkea sujumaan

Sitran julkaiseman Kotityön markkinat -raportin mukaan kotitalouspalveluja käyttävät ensisijaisesti lapsiperheet. Myös ikääntyneet ovat huomattava kotipalveluja käyttävä ryhmä.

Tyypillisiä arkeamme helpottavia, jo nyt yleisesti käytettyjä palveluja ovat lastenhoito, satunnainen siivous, ikääntyneiden hoiva ja remontit. Ne näyttävät lisäävän suosiotaan edelleen, mutta me haluaisimme ostaa kotitalouspalveluja muutenkin nykyistä enemmän.

Kotitöitä ulkoistamalla perheelle ostetaan lisää yhteistä aikaa. Kun joku on kodin jo siivonnut, lauantain voi viettää lasten kanssa vaikkapa pyöräretkellä tai uimahallissa. Monilla ikääntyneilläkin on nykyään varaa palvelujen käyttöön. Huonokuntoiset, hoivaa tarvitsevat vanhuksat kaipaavat moniosaajia, jotka osasisivät tehdä useampia kodin tehtäviä.

Tutkimuksen mukaan meitä kiinnostaisi saada säännöllistä siivouspalvelua kaksi, kolme kertaa kuukaudessa, ulkoistaisimme mielellämme piha- ja puutarhatöitä ja pienehköjä korjauksia.

Käyttöä olisi monenlaisille palveluille. Esimerkiksi tavallisille ihmisille tarkoitetuille digi- ja tie-

toteutuskapalveluille on kasvava tarve. Mummolta ja monelta muultakin menee sormi helposti suuhun tietotekniikan ja viihdeelektroniikan säädöissä digibokista puhumattakaan.

Me kaipaamme nykyään myös hemmottelua ja luksuspalveluja. Koteihin toivotaan jalkahoito-, hieronta- ja kampaamopalveluja. Kun joku tulisi ja leikkaisi lasten tukat! Kokki- ja ateriapalveluja kaivataan, auton huoltoon ja pesuun toivotaan nouto- ja palautuspalvelua.

Palvelujen käyttöä estävät korkea hinta, rahan puute tai että luotettavaa ja ammatitaitoista tekijää ei yksinkertaisesti löydetä – tai sellaista ei ole edes tarjolla. Sitäpaitsi meillä suomalaisilla on vielä runsaasti ennakkoluuloja, jotka rajoittavat kotitalouspalvelujen ostamista. Mitä se anopikin sanoisi.

Tutkimuksessa ilmeni myös, että osa haluaa oikeastikin tehdä kotityöt itse, sillä se voi olla hyvä tapa rentoutua, pitää itseään kunnossa tai opettaa jälkikasvulle työn tekemisen taitoa ja vastuullisuuteen kasvamista. Lisäksi kotitöillä on merkitystä nuorten omanarvontunteen kehittymisen kannalta.

Meillä suomalaisille on monia arvomaailmaamme liittyviä hyviä syitä olla ostamatta kotitalouspalveluja. Me emme esimerkiksi halua lapsitamme uusavuttomia. Kotitöillä onkin merkitystä lapsen omanarvontunteen kehittymisen ja taitojen oppimisen kannalta. Myönteinen palaute hyvin tehdystä työstä kohottaa itsetuntoa, kun lapsi kokee tehneensä hyvin tehtäviä, joita vanhemmatkin pitävät tärkeinä.

Verovähennyksessä vielä kehitettävää

Ostotilanteessa kaikki harkitsevat, onko heillä varaa palvelujen käyttöön. Joku odottaa lottovoittoa, jotta voisi edes ajatella ryhtyvänsä kotitalouspalvelujen ostajaksi.

Kotitaloustöiden verovähennys on kuitenkin tehnyt työn hinnan ihmellisemmäksi. Esimerkiksi pääkaupunkiseudun siivoustuntin hinta, 20–30 euroa, on 60 prosentin verovähennyksellä jo monesta sopiva. Ei sii ihme, että palvelujen käyttö on lisääntynyt roimasti muutamien viime vuosien aikana.

Toisaalta Sitran raportin julkistamistilaisuudessa tutkija **Kari Niilola** Helsingin kauppakorkeakoulun LTT-Tutkimuksesta toteasi, että kotitalouspalveluja ei saada nykyisellä verovähennyksellä toimimaan niin hyvin kuin ihmisen haluaisivat.

– Veroedun pitäisi olla vähintään samantapainen luontaisetu kuin esimerkiksi autoetu on, Niilola esitti.

Kotitalousustyön verovähennys on henkilökohtainen, joten yritykset eivät voi hyödyntää sitä.

Kukapa meistä ei ilahtuisi, jos työnantaja tarjoaisi liikunta- tai

Kotitalousvähennys verotuksessa

- Kotona teetetyt tavanomaisen kotitaloustyön, asunnon kunnossapidon tai perusparannuksen palkka- tai työkorvauksen kustannukset voi osittain vähentää verosta.
- Tämän vuoden alusta lukien vähennyksen on voinut saada myös työstä, joka on tehty isovanhempien asunnoissa.
- Vähennys on henkilökohtainen ja puolisoista kumpikin voi saada vähennyksen enimmäismäärän erikseen.
- Vähennyksen enimmäismäärä on 1 150 euroa ja omavastuu 100 euroa.
- Vähentää saa 60 prosenttia arvonlisäverollisesta työkorvauksesta, jos työ on ostettu ennakkoperintärekisteriin merkityltä yrittäjältä tai yritykseltä. Myös yleishyödylliselle yhteisölle maksetusta tavanomaisen kotitaloustyön tai hoiva- ja hoitotyön työkorvauksesta saa vähentää 60 prosenttia.
- Jos kotitalous on palkannut henkilön työsuhteeseen, palkasta saa vähentää 30 prosenttia ja palkkaan liittyvät sivukulut.
- Jos kotitalous ostaa palvelun, täyden vähennyksen saa noin 2 083 euron suuruisilla kustannuksilla
- Jos kotitalous palkkaa henkilön, täyden vähennyksen saa noin 2 404 euron suuruisilla palkkakustannuksilla.

Lisätietoja kotitalousverovähennyksestä: www.vero.fi

kulttuuriseltelin ohella myös siivoussetelejä. Ainakin lapsiperheille se olisi melkoinen työsuhde-etu.

Internetistä palvelujen markkinointipaikka

Puskaradio on ollut tyypillinen tapa löytää sopiva kotitalouspalvelujen tarjoaja. Myös sanomalehdet, paikallislehdet, puhelinluettelon keltaiset sivut tai kauppojen ilmoitustaulut tarjoavat tietoa alan yrittäjistä.

Nyt sähköisestä markkinoinnista on tullut merkittävä palvelujen markkinointipaikka.

Alunperin Etelä-Suomen lääninhallituksen alueelle kehitetty kotityöpalveluyritysten ja asiakkaiden kohtaamispaikka ELIAS-nettitori on laajenemassa muuallekin Suomeen. Jo nyt siellä olevien noin 500 yrityksen joukosta löytää vaikkapa Kuopiossa, Joensuussa tai Lappeenrannassa toimivia kotitalouspalveluyrityksiä.

Nettitorin yritykset tarjoavat siivousta, pihatöitä, pienremontteja, ruokapalveluja, asiointipalveluja, hoivapalveluja, ulkoilutusta tai muita palveluja. Sieltä saa myös mallin palvelusopimukselle. Palvelujen tarjoajat hyväksytään nettitorille vasta ennakkoperintärekisteriotteen ja vakuutustodistuksen esittämisen jälkeen.

Internetissä ovat myös listattuna esimerkiksi valtakunnallisen hoiva-alan palveluverkkoon kuuluvat hoivayritykset alueittain.

Lisätietoja:
www.hoivayrittajat.com
www.elias.tts.fi

Kotityön markkinat-raportin ovat Sitralle kirjoittaneet **Johanna Leskinen, Johanna Varjonen** ja **Kristiina Aalto** Kuluttajatutkimuskeskuksesta. Tutkimustulokset perustuvat pääosin heidän vetämiinsä ryhmäkeskusteluihin, joissa on ollut mukana eri-ikäisiä ja erilaisissa elämäntilanteissa olevia suomalaisia.

Kotitalousvähennystä käytetään remonttiin ja siivoukseen

■ *Kotitaloustyön verovähennys on osoittautunut toimivaksi ja vaikutuksiltaan kasvavaksi järjestelmäksi. Kotitalousvähennystä käyttäneiden talouksien määrä lähes tuplaantui parissa vuodessa.*

Kotitalousvähennystä käyttäneiden talouksien määrä on noussut vuodesta 2001 vuoteen 2003 lähes kaksinkertaiseksi ja verovähennysten määrä lähes kolminkertaiseksi. Vuonna 2003 vähennystä hyödyntäneitä talouksia oli 123 753 eli 5,2 prosenttia kaikista kotitalouksista. Tulevien vuosien kuluessa vähennystä käyttäviä potentiaalisia kotitalouksia arvioidaan olevan jo yli 400 000. Näin joka kuudes talous ostaisi kotitalouspalveluja.

Kotitalouspalveluja ostettiin kotitalousvähennystä hyödyntäen vuonna 2003 arviolta 260 miljoonalla eurolla. Kotitalousvähennysten yhteismäärä valtion verotuksessa oli 91,2 miljoonaa euroa. Vähennystä hyödyntäneistä kotitalouksista remontointia osti noin 70 prosenttia, siivouspalveluita 25–30 prosenttia, piha- ja puutarhatöitä 5–10 prosenttia ja hoivapalveluita ja lastenhoitoa 5–10 prosenttia.

Tutkimuksessa tuli esiin, että kotitalousvähennys- tai muita palveluiden kysyntää lisääviä järjestelmiä tulisi kehittää tavalla, joka kasvat- taisi siivous- ja hoivapalveluiden käyttöä. Kotitaloustoimialojen ongelmia ovat työvoiman saatavuus, pimeä työ, kehittymättömät markkinat sekä siivous- ja hoivapalveluiden heikko kannattavuus.

Kotitalousvähennyksellä tehdyn työn määrä vuonna 2003 oli arviolta 5 400–6 700 henkilötyövuotta, mikä merkitsee noin 8 000 työpaikkaa. Noin puolet näistä työpaikoista syntyi vähennysoikeuden myötä. Vuonna 2004 uusia työpaikkoja syntyi lisää noin 2 000 henkilötyövuoden verran.

Kotitalousvähennyksen seurauksena syntyneet työpaikat ovat markkinaehtoisia ja pysyviä, eivätkä ne vie työpaikkoja jo työllistetyiltä tai vaadi työllisyyttä tukevia usein kalliita toimenpiteitä.

Pimeä työ kuriin

Valtaosa alalla ennen pimeästi tehdystä työstä on saatu kotitalousvähennyksen ansiosta lailliseksi. Yrittäjien oman arvion mukaan pimeän työn suhteellinen osuus on vähentynyt kotitalouspalveluissa noin 60 prosentista neljäsosaan.

Pimeästi työskentelisi henkilötyövuosissa noin 2 000 henkilöä enemmän kuin nyt ilman kotitalousvähennystä. Määrällisesti pimeä työ on vähentynyt erityisesti remonteissa.

Kotitalousvähennyksillä ei kuitenkaan yksin pystytä ratkaisemaan matalan tuottavuuden alojen rakenteellista työttömyyttä. Työhallinto voi edistää kotitalouspalvelualojen työllisyyttä tehokkaan työnvälityksen, työvoimakoulutuksen ja uusia yrittäjiä kannustavan starttirahan avulla, tutkimuksessa todetaan.

Kysyntälähtöinen työllistäminen ja kotitalousvähennys -tutkimuksen tavoitteina oli tuottaa tietoa kotitalousvähennyksen piiriin kuuluvien palvelualojen liiketoimintakäytännöistä, arvioida kotitalousvähennyksen kysyntä- ja työllisyysvaikutuksia sekä selvittää miten kotitaloustoimialojen työpaikkoja voitaisiin kysyntälähtöisesti lisätä.

Kotitalousvähennyksen synnyttämää liiketoimintaa sekä sen kysyntä- ja työllisyysvaikutuksia selvitettiin työministeriön ja valtiovarainministeriön rahoittamassa tutkimuksessa. Tutkimuksen toteutti LTT-Tutkimus Oy. □